

بررسی رابطه تغییر مالکیت با کیفیت حسابرسی

تاریخ دریافت: ۹۶/۴/۲۳

تاریخ پذیرش: ۹۶/۸/۲۷

محمدحسین ودیعی^۱محمدعلی باقرپور ولاشانی^۲حسین سیفی قبادی^۳

چکیده:

پژوهش‌های بسیاری کیفیت بالای حسابرسی را به عنوان یک عامل اصلی که بر اعتبار اطلاعات صورت‌های مالی می‌افزاید، تأیید کرده‌اند. یکی از عواملی که بر کیفیت حسابرسی تأثیر گذار است تغییر مالکیت (خصوصی سازی) می‌باشد. از این رو این مطالعه به بررسی تأثیر تغییر مالکیت شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، بر کیفیت حسابرسی می‌پردازد. در این تحقیق از معیارهای اقلام تعهدی اختیاری به عنوان شاخص کیفیت حسابرسی استفاده شده است. پس از اعمال محدودیت‌های نمونه گیری، تعداد ۳۵ شرکت از بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۸۲ تا ۱۳۸۹ که بیشتر از ۲۰ درصد (نفوذ قابل ملاحظه) سهام آن از طرف سازمان خصوصی سازی واگذار شده بود، مورد بررسی قرار گرفت. برای بررسی فرضیه‌های تحقیق از تحلیل مدل‌های رگرسیونی استفاده گردید، و از آزمون‌های چاو به منظور انتخاب بین مدل‌های ترکیبی، آثار ثابت استفاده شده است. همچنین، شاخص‌های مورد نظر در سه سال قبل (۱۳۷۹) و سه سال بعد از واگذاری (۱۳۹۲) مورد بررسی قرار گرفت. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها با استفاده از مدل رگرسیون ترکیبی نشان می‌دهد که واگذاری سهام شرکت‌های بورسی از طرف سازمان خصوصی سازی، کیفیت حسابرسی این شرکت‌ها را افزایش می‌دهد. همچنین با افزایش درصد مالکیت انتقال یافته کیفیت حسابرسی نیز بهبود می‌یابد.

کلمات کلیدی: تغییر مالکیت، خصوصی سازی، کیفیت حسابرسی، اقلام تعهدی اختیاری

-
- ۱- دانشیار حسابداری دانشگاه فردوسی مشهد
 - ۲- دانشیار گروه حسابداری دانشگاه فردوسی مشهد و عضو گروه تحقیقات حاکمیت شرکتی دانشگاه ملی استرالیا
 - ۳- کارشناسی ارشد حسابداری دانشگاه فردوسی مشهد (نویسنده مسئول) Hosein_seyfghobadi@yahoo.com

۱- مقدمه □

به منظور شناخت مفاهیم و عوامل متعدد تأثیرگذار بر کیفیت حسابرسی مطالعات گوناگونی توسط پژوهشگران انجام گرفته است؛ تا رابطه بین کیفیت حسابرسی و متغیرهای دیگر کشف شود. دانشمندان حسابداری در پژوهش‌های خود کیفیت بالای حسابرسی را به عنوان یک عامل اصلی که بر اعتبار اطلاعات صورت‌های مالی می‌افزاید، تأیید کردند (ژوریت، ۲۰۱۱، ۱). این می‌تواند انگیزه‌ای برای پژوهش‌های بیشتر و عمیق‌تر در زمینه کیفیت حسابرسی و عواملی که ممکن است آن را تحت تأثیر قرار دهد باشد.

یکی از عوامل کلیدی نهادی تأثیرگذار بر رفتار شرکت‌ها، نقش دولت در حرفه و تجارت است در ادبیات حسابداری به صورت خیلی کمی به این موضوع پرداخته شده است؛ تنها تعداد کمی از مطالعات، شواهد غیر مستقیم از چگونگی دخالت دولت در شرکت برای کیفیت حسابداری را نشان می‌دهد (وانگ و همکاران، ۲۰۰۸)، (بushman و همکاران، ۲۰۰۴)، نشان می‌دهند کیفیت گزارشگری مالی در یک کشور با اقتصاد سیاسی مرتبط است، از دیگر سوی تغییر مالکیت در بی‌وآگذاری‌های شرکت‌های دولتی مشکلات جدی نمایندگی را بوجود می‌آورد (گدامی و همکاران، ۲۰۰۹)، و با وجود آمدن مسائل نمایندگی نقش نظارت بر بنگاه تجاری برای مالکان شرکت مهم و اساسی می‌شود.

سطح بالای مالکیت دولتی یکی از ویژگی‌های منحصر به فرد ساختار مالکیت در بازار سهام ایران و همچنین در بازار بسیاری از اقتصادهای در حال گذار است. وجود سطح بالای مالکیت دولتی یک سری از مشکلات نمایندگی را بوجود می‌آورد، مانند راهبری شرکتی بی اثر، که در شرکت‌های بزرگ به طور مستقیم منجر به عملکرد ضعیف شرکت، و تقاضای کمتر برای حسابرس مستقل به منظور تأمین اطلاعات حسابداری با کیفیت می‌شود (چان و همکاران، ۲۰۰۷). مالکان نهادی ممکن است انگیزه‌های قوی برای دستکاری صورت‌های مالی به منظور پنهان کردن اطلاعات مربوط به عملکرد واقعی شرکت را داشته باشد (گدامی و همکاران، ۲۰۰۷). از این رو تئوری نمایندگی نشان می‌دهد که ساختار مالکیت شرکت، بر تقاضا برای حسابرسی خارجی تأثیر می‌گذارد.

در بی‌وآگذاری‌های انجام شده شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادر تهران در راستای اصل ۵۴۴ توسط سازمان خصوصی سازی و تغییرات صورت گرفته در مالکیت این شرکت‌ها این سؤال به ذهن متبدار می‌شود که این تغییر مالکیت چه تأثیری بر کیفیت حسابرسی این شرکت‌ها داشته است. در این تحقیق تأثیر تغییر مالکیت ۶ که در راستای سیاست‌های کلان اقتصادی نظام جمهوری اسلامی ایران و اصل ۴۴ قانون اساسی و برای شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادر تهران صورت گرفته است، بر کیفیت حسابرسی مورد بررسی قرار می‌گیرد.

به عبارت دیگر، می‌توان سؤال اصلی را این گونه مطرح کرد که آیا تغییر مالکیت رابطه معناداری با کیفیت حسابرسی دارد؟ و اینکه، آیا در صد مالکیت انتقال یافته رابطه معناداری با کیفیت حسابرسی دارد؟

در ادامه پس از بیان مبانی نظری تحقیق، خلاصه‌ای از ادبیات موضوع مطرح و فرضیات تشریح

گردیده و پس از ارائه مدل تحقیق، به تشریح متغیرهای مورد استفاده در پژوهش پرداخته می‌شود. در بخش‌های بعد روش تحقیق، جامعه و نمونه آماری و یافته‌ها، مورد بحث و تجزیه و تحلیل قرار گرفته و پیشنهاداتی مبتنی بر تحقیق و ارائه می‌گردد.

□ ۲- مبانی نظری و بسط فرضیه‌های تحقیق

واژه "کیفیت حسابرسی" برای حسابرسان و استفاده کنندگان صورتهای مالی معانی متفاوتی دارد. استفاده کنندگان زمانی حسابرسی را با کیفیت تلقی می‌کنند که اطمینان دهد صورتهای مالی فاقد هرگونه اشتباہ و تقلب است (چن و همکاران، ۲۰۰۵). در تعریفی کاربردی، کریشنان و شوئر (۲۰۰۰)، میزان تطابق اجرای عملیات حسابرسی با استانداردهای حسابرسی را کیفیت حسابرسی می‌دانند. در مقابل پژوهشگران، از ابعاد گوناگون، تعاریف متفاوتی را برای کیفیت حسابرسی ارائه کرده‌اند که در ادامه به رایج‌ترین آنها اشاره می‌شود:

مشهورترین تعریف از کیفیت حسابرسی توسط دی آنجلو (۱۹۸۱) مطرح شده است؛ وی کیفیت حسابرسی را ارزیابی بازار از احتمال اینکه حسابرس تحریف‌های با اهمیت صورتهای مالی را کشف و آنها را گزارش کند، می‌داند. احتمال کشف تحریفات با اهمیت، به «شایستگی» و احتمال گزارش موارد کشف شده به «استقلال» حسابرس ارتباط پیدا می‌کند. در تعاریف دیگر، صحبت اطلاعات گزارش شده توسط حسابرس (تیمن و تروممن، ۱۹۸۶)، اندازه گیری توانایی حسابرسی برای کاهش جهت دهی، اصلاح و دستکاری اطلاعات حسابداری (از جمله مدیریت سود) همچنین کشف و رفع تحریف‌های با اهمیت را کیفیت حسابرسی می‌دانند (دیوید سان و نئو، ۱۹۹۳). هان ون و همکاران (۲۰۰۸) حسابرسی را نوعی نظارت می‌دانند که به منظور کاهش عدم تقاضه اطلاعاتی و جلوگیری از اعمال نفوذ مدیران در گزارشگری مالی در شرکت‌ها عدم استفاده می‌شود. اکثر تعاریف به رغم تقاضات، برخی از ویژگی‌های تعریف دی آنجلو را بیان می‌کنند.

□ ۳- عوامل مؤثر بر کیفیت حسابرسی

از آنجا که عوامل بسیاری بر کیفیت حسابرسی تأثیر می‌گذارد، تعیین چارچوبی برای تبیین کیفیت حسابرسی، موضوعی با اهمیت محسوب می‌شود. در این بخش به عمده‌ترین عامل‌های مؤثر بر کیفیت حسابرسی اشاره می‌شود.

۱- تغییر در مالکیت

تئوری نمایندگی نشان می‌دهد که ساختار مالکیت شرکت بر تقاضای برای حسابرسی با کیفیت تأثیر می‌گذارد (چان و همکاران، ۲۰۰۷؛ واتس و زیمرمن، ۱۹۸۶). وجود سرمایه گذاران متنوع در ساختار مالکیت شرکت، نقش مهمی در نظارت بر عملیات بنگاه ایفا می‌کند. از عوامل مهم این اعمال نظارت مؤثر، کیفیت بالای حسابرسی می‌باشد. کیفیت حسابرسی ارزش قابل توجهی را به صورتهای مالی شرکت در بازارهای سرمایه می‌افزاید، چرا که اغلب استفاده کنندگان، از صورتهای مالی حسابرسی شده به عنوان پایه اصلی برای تصمیمات اقتصادی خود استفاده می‌کنند.

و اکنш‌های متفاوت استفاده کنندگان از صورت‌های مالی حسابرسی شده، در مقابل سطوح کیفیت حسابرسی‌های انجام شده توسط تحقیقات بسیاری به اثبات رسیده است (ژورنال ۱۱، ۲۰۱۱). تقاضا برای حسابرسی‌های با کیفیت بالاتر با عدم تمرکز مالکیت و عدم وجود نظارت مؤثر توسط مالکان، که رشد هزینه‌های نمایندگی ۱۳ را در بر دارد، افزایش می‌باید (ازیبی و همکاران، ۲۰۱۰). همچنین مطالعات در این زمینه، تأثیر ساختار مالکیت، نوع مالکیت و تمرکز مالکیت بر نحوه انتخاب حسابرس و به تبع آن سطح کیفیت حسابرسی را به اثبات رسانده است (چان و همکاران ۷، ۲۰۰۴؛ گدامی و پیتمان ۱۵، ۲۰۰۶).

گدامی و همکاران (۲۰۰۷) در پژوهش خود که به بررسی ۱۷۶ مورد خصوصی سازی از ۳۲ کشور جهان پرداختند، به این نتیجه رسیدند که با تغییر مالکیت از دولتی به خصوصی مشکلات جدی نمایندگی ظهور پیدا می‌کند، یافته‌های آنان حاکی از این است که شرکت‌های خصوصی شده در سراسر جهان بیشتر تمایل دارند که از چهار موسسه حسابرسی بزرگ به عنوان مؤسسات با کیفیت حسابرسی بالا استفاده کنند. لو و ساپرائیم (۱۶، ۲۰۱۳) نیز با بررسی تأثیر مالکیت دولتی بر روی قیمت گذاری حسابرسی از بین شرکت‌های چینی در سالهای ۲۰۰۸-۲۰۰۱ به این نتیجه رسیدند که ارتباط معناداری بین نوع مالکیت (دولتی یا غیر دولتی) و انتخاب موسسه حسابرس (بزرگ یا کوچک) وجود دارد. بدین معنا که شرکت‌های با مالکیت دولتی از حسابرسان کوچک و شرکت‌های غیر دولتی از حسابرسان بزرگ (با کیفیت حسابرسی بالا) استفاده می‌کنند. بورگستالر ۱۷ و همکاران (۲۰۰۶) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که شرکت‌های خصوصی در مقایسه با شرکت‌های دولتی، مدیریت سود بیشتری داشته (افزایش سطح اقلام تعهدی اختیاری) و این شرکت‌ها در کشورهای دارای سیستم قضایی قوی‌تر، مشارکت کمتری در مدیریت سود دارند. در ایران نیز احمد فلاحی (۱۳۹۳) در پژوهش خود با بررسی ۴۳ شرکت خصوصی شده طی سال‌های ۱۳۹۲-۱۳۸۲ نشان داد که خصوصی سازی بر کیفیت سود (سطح اقلام تعهدی) تاثیری ندارد.

در پژوهش‌های مشابه دیگر چن و همکاران (۲۰۰۸) و وانگ و همکاران (۲۰۰۸) نیز با مقایسه شرکت‌های دولتی و غیر دولتی در انتخاب حسابرسان در چین به این نتیجه رسیدند که شرکت‌های دولتی بیشتر از شرکت‌های غیر دولتی از حسابرسان کوچک محلی (با کیفیت حسابرسی پایین) استخدام می‌کنند. آنان بر این باورند که خصوصی سازی انحراف‌های موجود در انتخاب حسابرس شرکت‌های دولتی را اصلاح می‌کند، گرایش برای بکارگیری حسابرسان با کیفیت پایین به منظور تسهیل تبانی، مثالی از این انحرافات است.

با توجه به مبانی نظری تحقیق از جمله مواردی که بر کیفیت حسابرسی تأثیر می‌گذارد تغییر مالکیت از دولتی به خصوصی، عمومی و... می‌باشد. بدین منظور و برای پاسخگویی به سؤال اول تحقیق فرضیه اول تحقیق به صورت زیر تبیین می‌گردد:

فرضیه ۱: بین تغییر مالکیت و کاهش اقلام تعهدی اختیاری رابطه معناداری وجود دارد.
از طرفی بوشمن و همکاران (۲۰۰۴) در تحقیق خود دریافتند که هرچه مالکیت سهم دولت بیشتر باشد، شفافیت مالی ضعیف می‌شود. علاوه بر این، بوشمن و پیتروسکی (۲۰۰۶) بیان می‌کنند که شرکت‌ها، در

کشورهای که دولت در اقتصاد بیشتر دخالت می‌کند، گزارش درآمد با محافظه کاری کمتر صورت می‌گیرد. مجتهد زاده و اثنی عشری (۱۳۹۱) در تحقیقی با عنوان «رابطه کیفیت سود با نظام راهبری شرکتی واصلاح قوانین و مقررات در شرکت‌های دولتی و اگذار شده از طریق خصوصی سازی» با بررسی اطلاعات ۳۸ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره ۱۳۸۹-۱۳۸۲ نشان دادند که، کلیه سازو کارهای نظام راهبری شرکتی و تغییر بستر قانونی با محتوای اطلاعاتی سود؛ تمرکز مالکیت، استقلال هیئت مدیره و مالکیت نهادی با قابلیت پیش‌بینی کنندگی سود و استقلال هیئت مدیره و نوع حسابرس با اقلام تعهدی بنگاه‌های ساپقاً دولتی رابطه معنی دارد. از آنجا که هر اندازه از سهم مالکیت دولت در شرکت کاهش یابد، مسائل جدی‌تری در مورد تضاد منافع، نظارت و ترکیب سهامداران رخ خواهد داد (چان و همکاران، ۲۰۰۷؛ بوشمن و همکاران، ۲۰۰۴)، انتظار می‌رود که با افزایش میزان انتقال مالکیت سهام دولتی شرکت توسط سازمان خصوصی سازی، سطح اقلام تعهدی شرکت به دلیل اعمال نظارت بیشتر توسط افراد حقیقی و یا حقوقی، بیشتر کاهش یابد. که منجر به تبیین فرضیه دوم تحقیق می‌شود.

فرضیه ۲: بین میزان تغییر مالکیت و کاهش اقلام تعهدی اختیاری، رابطه معناداری وجود دارد.

۲-۳- اندازه شرکت صاحبکار

در مورد تأثیر اندازه شرکت بر کیفیت حسابرسی و مدیریت سود نظرات مختلفی وجود دارد، شرکت‌های بزرگتر به دلیل اینکه بیشتر در دید و نظارت عموم هستند انگیزه کمتری برای هموار سازی سود دارند. هرچند اگر احوال و چندها (۲۰۰۵)، بیان کردند که شرکت‌های بزرگتر انگیزه بیشتری برای هموار سازی سود دارند. شواهد نشان می‌دهد با افزایش نیاز کنترلی، شرکت‌های صاحبکار تمایل بیشتری به استفاده از حسابرسان با کیفیت بالاتر دارند. همچنین، با افزایش اندازه اهرم بدھی و عدم تقارن اطلاعاتی، تقاضا برای حسابرسی افزایش می‌یابد. وقتی شرکت‌ها بزرگتر می‌شوند، میزان احتمال انتقال ثروت نیز افزایش یافته و در نتیجه نیاز به کنترل و نظارت افزایش می‌یابد. بنابراین تقاضا برای حسابرسی با کیفیت‌تر افزایش خواهد یافت.

۳-۳- اهرم مالی

پژوهش‌ها ارتباط مستقیم بین، نسبت بدھی‌های سازمان سازمان با تغییر در کیفیت حسابرسی را تائید کرده‌اند (دفوند، ۱۹۹۲). سرمایه‌گذاران و اعتبار دهنده‌گان، کنترل کنندگان فعل سازمان هستند و با افزایش سهم مالکیت و اهرم مالی هم سرمایه‌گذاران و هم اعتبار دهنده‌گان انگیزه‌های بیشتری برای کنترل رفتار سازمانی پیدا می‌کنند و با افزایش میزان مطالباتشان از شرکت صاحبکار تقاضای حسابرسی با کیفیت‌تر را خواهند داشت. زیرا بستانکاران جهت حفظ هر چه بیشتر منافع خویش و آگاهی آنان از این مسئله که مالکان در صدد انتقال ثروت هستند، مبادرت به تحمیل این هزینه انتظاری از طریق مطالبه بهره بالاتر را خواهند کرد و مالکان نیز از آگاهی بستانکاران مطلع هستند و برای اینکه بستانکاران را از باب عدم انتقال ثروت مطمئن کنند، تقاضای دریافت خدمات

حسابرسی مستقل می‌کنند و به تبع آن حسابرس مستقل با کیفیت‌تری را انتخاب خواهند نمود.

۴-۳- اندازه موسسه حسابرسی

از دیدگاه حسابرسان، اندازه موسسه حسابرسی یکی از ویژگی‌هایی است که بر کیفیت حسابرسی اثر دارد. دی آنجلو (۱۹۸۵) معتقد است که مؤسسه‌سازی علاوه‌بر خدمات حسابرسی بزرگتر، کیفیت بالاتری ارائه می‌کنند، زیرا علاقمند هستند که شهرت بهتری در بازار کار بدست آورند و از آنجا که تعداد مشتریان شان زیاد است نگران از دست دادن آنها نمی‌باشند. تصور بر این است که چنین موسسه‌ای به دلیل دسترسی به منابع و امکانات بیشتر برای آموزش حسابرسان خود و انجام آزمون‌های مختلف، خدمات حسابرسی را با کیفیت بالاتر ارائه می‌کنند (مجتبه‌زاده و آقایی، ۱۳۸۳).

۴- روش تحقیق

این مطالعه از لحاظ تئوری در حوزه تحقیقات اثباتی حسابداری ومبتنی بر اطلاعات واقعی صورت‌های مالی شرکت‌ها می‌پاشد. از نظر هدف، جزء تحقیقات کاربردی تلقی می‌شود و از آنجا که در این پژوهش به دنبال بررسی تأثیر تغییر مالکیت به عنوان متغیر مستقل و کیفیت حسابرسی به عنوان متغیر وابسته می‌پاشد روش نظر برای انجام آزمون فرض‌های این پژوهش، همبستگی و با استفاده از اطلاعات گذشته است.

۵- جامعه و نمونه تحقیق

نمونه این تحقیق با توجه به موضوع آن، از انواع نمونه گیری هدفمند (قضاوی) است که در آن شرکت‌ها با توجه به محدودیت‌های ذکر شده در ذیل از بین مجموعه‌ای از شرکت‌های بورسی مشمول اصل ۴۴ و اگذار شده از طرف سازمان خصوصی سازی انتخاب شده‌اند، که طی سالهای ۱۳۸۲ الی ۱۳۸۹ و اگذار شده است. یادآور می‌شود، برای انتخاب شرکت‌های بورسی و اگذار شده که بیش از ۲۰ درصد آن از طریق سازمان خصوصی سازی و اگذار شده است، در طی قلمرو زمانی تحقیق تعداد ۸۲۴ مورد و اگذاری از طریق سازمان خصوصی سازی به روش‌های مختلف از جمله، بورسی، فرا بورسی، مذاکره، سهام عدالت، رد دیون و به صورت‌های تدریجی، ترجیحی و سهام بلوکی انجام شده است که از این بین تنها موارد شرکت‌های بورسی به صورت‌های گفته شده (تدریجی، ترجیحی و بلوکی) و به صورت انباسته طی دوره و اگذاری گردآوری شده است که به ۴۳۱ مورد و اگذاری بالغ می‌گردد. و بقیه و اگذاری‌ها به شکل سایر روش‌ها (فرا بورسی، مذاکره، سهام عدالت، رد دیون) صورت پذیرفته است. نهایتاً تعداد ۱۰۱ شرکت در طی قلمرو زمانی تحقیق بالای ۲۰ درصد و اگذار شده است که از این بین تنها ۳۵ شرکت، بورسی و اطلاعات آنها در دسترس می‌باشد. به منظور مشاهده آثار واقعی تغییر مالکیت، متغیرهای تحقیق برای دوره زمانی سه سال قبل (۱۳۷۹) و سه سال بعد از و اگذاری (۱۳۹۲) گردآوری شده است. به این منظور برای تعیین نمونه مورد مطالعه، شرکت‌هایی از جامعه یادشده انتخاب می‌شوند که: شرکت در زمان یاد شده مشمول اصل ۴۴ قانون اساسی باشد.

حداقل ۲۰ درصد از سهام در اختیار دولت شرکت توسط سازمان خصوصی سازی، و اگذار شده باشد.

اطلاعات مورد نیاز شرکت برای دوره مورد بررسی در دسترس باشد.

□ ۶- روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

توجه به متغیرهای تحقیق، اطلاعات پژوهش مربوط به گزارش‌های سالانه شرکت‌ها می‌باشد، که از منابع مختلفی از جمله لوح‌های فشرده سازمان بورس اوراق بهادار تهران (ره آورده نوین، تدبیر پرداز) و همچنین اطلاعات و لوح اطلاعاتی تهیه شده از سازمان خصوصی سازی گردآوری شده است. سپس به منظور انجام تحقیق و تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم افزارهای Eviews ۲۰ و SPSS ۲۰ استفاده شده است.

۱-۶- برآورد مدل رگرسیون چند گانه

برای آزمون فرضیه‌های تحقیق از رابطه زیراستفاده می‌شود. مدل (۱)

$$DA_{it} = \beta_0 + \beta_1 * OWNERSHIP\ CHANGE + \beta_2 * MB_{it} + \beta_3 * LEV_{it} + \\ \beta_4 * SIZE_{it} + \beta_5 * ROA_{it} + \beta_6 * \Delta AUDIT_{it} + \beta_7 * AUDITTYPE_{it}$$

۲-۶- متغیرهای تحقیق

متغیر وابسته تحقیق، کیفیت حسابرسی است که با متغیر اقلام تعهدی اختیاری سنجیده می‌شود. از آنجا که کیفیت حسابرسی قبل یا در حین انجام حسابرسی قابل مشاهده نمی‌باشد، شاخص‌های مختلفی برای نشان دادن کیفیت حسابرسی در تحقیقات معرفی شده‌اند.

یکی از پیچیده‌ترین و پیشرفت‌ترین معیارهای اندازه گیری کیفیت حسابرسی، اقلام تعهدی اختیاری را از سایر اقلام تعهدی جدا می‌کند. بسیاری از پژوهشگران بر این باورند که این شاخص، معیار مناسبی در جهت اندازه گیری کیفیت حسابرسی است، زیرا هر اندازه سطح اقلام تعهدی اختیاری بیشتر باشد امکان وجود مدیریت سود در آن واحد تجاری بیشتر است و حسابرس نتوانسته است از بروز آن جلوگیری کند در نتیجه کیفیت حسابرسی در سطح پایینی بوده است. سطح اقلام تعهدی اختیاری که در این مطالعه به عنوان یک شاخص برای کیفیت حسابرسی در نظر گرفته شده است، با استفاده از «مدل تعدیل شده جونز ۱۹۹۱» (ارائه شده توسط دیچو و همکاران، ۱۹۹۵) تعیین می‌شود. بزرگ اصل و غفارپور (۱۳۹۱) نیز در پژوهش خود با مقایسه مدل‌های پیش‌بینی اقلام تعهدی برای تشخیص مدیریت سود، پنج الگوی رایج برای شناسایی مدیریت سود شامل الگوهای دی‌آنجل (۱۹۸۵)، جونز (۱۹۹۱)، تعدیل شده جونز (۱۹۹۵)، سابرمانیام (۱۹۹۶) و گومز و همکاران (۲۰۰۰) را در برآورد مدیریت سود شرکت‌ها را با هم مقایسه کردند، یافته‌های پژوهش آنها نشان داد که، در شرکت‌های پذیرفته در بورس اوراق بهادار تهران برای شناسایی مدیریت سود، مدل تعدیل شده جونز (۱۹۹۵) توان بیشتری دارد؛ بنابر این در این پژوهش از الگوی تعدیل شده

جونز برای تعین سطح اقلام تعهدی اختیاری استفاده می‌شود.

متغیر مستقل تحقیق، تغییر مالکیت، واگذاری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در راستای اصل ۴۴ قانون اساسی و توسط سازمان خصوصی‌سازی به عنوان متغیر مستقل مد نظر می‌باشد. که اگر بیش از ۲۰ درصد سهام (نفوذ قابل ملاحظه) شرکت واگذار شده باشد برای فرضیه اول عدد یک و در غیر این صورت، عدد صفر می‌باشد؛ برای فرضیه ۲ میزان درصد مالکیت تغییر یافته در مدل رگرسیونی جای می‌گیرد.

متغیرهای کنترلی تحقیق، از متغیرهای ارزش بازار به ارزش دفتری (MB)، اهرم مالی (LEV) و اندازه شرکت (SIZE)، نسبت بازده دارایی ها (ROA)، تغییر حسابرس (AUDITΔ) و نوع حسابرس (AUDIT TYPE) به عنوان متغیرهای کنترلی تحقیق در نظر گرفته شده‌اند.

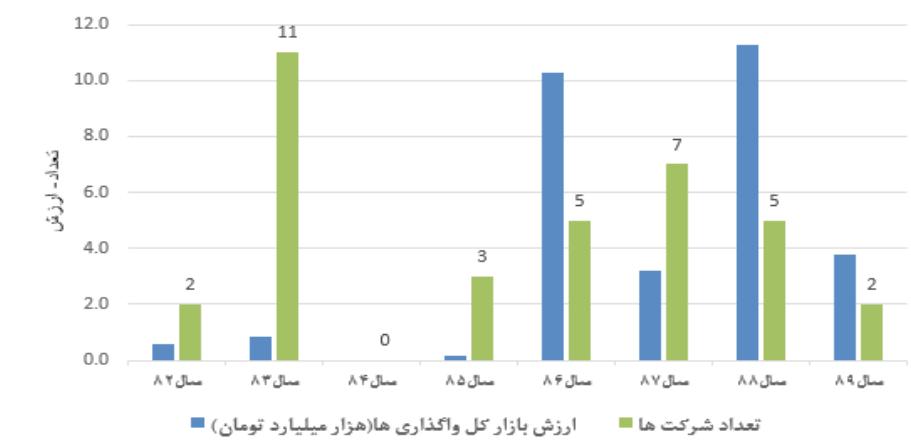
۷- یافته‌های تحقیق

۷- آمار توصیفی

پیش از آزمون فرضیه‌های تحقیق، آمار توصیفی متغیرهای مورد استفاده در تحقیق بررسی می‌شود. نمودار فراوانی و اگذاری شرکت‌های مورد مطالعه را در سال‌های مختلف را در نمودار شماره ۱ مشاهده می‌کنید.

سازمان خصوصی سازی بیشترین تعداد واگذاری‌های خود را در سال ۸۳ به تعداد ۱۱ مورد با ارزش ۵ میلیارد تومان انجام داده است که با توجه به واگذاری‌های سال‌های ۸۶ و ۸۸ که هر کدام ۵ مورد واگذاری و به ترتیب ارزش ۱۰ هزار و ۱۱ هزار میلیارد بوده است می‌توان نتیجه گرفت در این سال اقدام به واگذاری واحدها و صنایع کوچک کرده است و در سال‌های ۸۶ و ۸۸ صنایع بزرگ و مادر (مثل شرکت مادر تخصصی مخابرات ایران) را واگذار نموده است. لازم به ذکر است که در واگذاری‌های سال ۱۳۸۴ شرکت بورسی که بیش از ۲۰ درصد آن از طرف سازمان خصوصی سازی و واگذار شده باشد، وجود نداشته است (نمودار ۱).

نمودار ۱ مقایسه تعداد و ارزش شرکت های واگذار شده به تفکیک سال

آمار توصیفی ارائه شده در نگاره شماره ۱، میانگین اقلام تعهدی اختیاری قبل و بعد از تغییر مالکیت را به ترتیب برابر $123,000$ و $192,000$ - ارائه می‌دهد که بدون توجه به علامت منفی آنها نشان از افزایش اقلام تعهدی اختیاری و افزایش مدیریت سود (کاهش کیفیت حسابرسی) است. علامت منفی نشان از کمتر از واقع نشان دادن سود حسابداری دارد. میانگین اهرم مالی برای دوره قبل از تغییر مالکیت برابر 591 . و برای دوره بعد از تغییر مالکیت 633 . می‌باشد و برای متغیرهای نرخ بازده دارایی‌ها، قبل 128 ؛ و بعد 161 ؛ نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری $3,211$ و $4,310$ و اندازه شرکت قبل از تغییر مالکیت $12,522$ و بعد از تغییر صورت گرفته $13,129$ می‌باشد.

اطلاعات آماری منعکس شده در نگاره شماره ۲، نشان می‌دهد که نوع حسابرس شرکت‌های مورد نظر در دوره 3 ساله قبل از تغییر مالکیت تعداد 65 سال-شرکت یعنی حدود 61% کل مشاهدات موردن بررسی از سازمان حسابرسی برای حسابرسی صورت‌های مالی خود استفاده کرده‌اند و 39% مشاهده یعنی 39 ٪ از سایر مؤسسات حسابرسی (بخش خصوصی) بهره برده‌اند. همچنین برای دوره 3 ساله بعد از واگذاری مشارکت سازمان حسابرسی برای حسابرسی شرکت به 52 مشاهده یعنی 49% کاهش یافته‌است؛ و بقیه شرکت‌های نمونه آماری (53 مشاهده) 51% باقی مانده از سایر مؤسسات حسابرسی استفاده نموده‌اند.

نگاره شماره ۱: نتایج آمار توصیفی متغیرهای تحقیق

کمیت آماری متغیر	دوره	میانگین	مینیمم	ماکزیمم	انحراف معیار
اقلام تعهدی اختیاری DA	قبل	- 123	- 592	. 371	. 133
	بعد	- 192	- 509	. 174	. 111
اهرم مالی LEV	قبل	. 591	. 245	. 971	. 181
	بعد	. 633	. 161	$1,606$. 239
نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری MB	قبل	$3,211$. 539	$25,121$	$4,0120$
	بعد	$4,310$. 056	$33,124$	$4,0712$
درصد نرخ بازده دارایی ROA	قبل	. 0138	. 9268	$34,400$	$9,0110$
	بعد	. $0,169$	- $20,694$	$52,904$	$12,0887$
اندازه شرکت SIZE	قبل	$12,522$. 9506	$17,660$	$2,256$
	بعد	$13,129$. 934	$17,863$	$2,875$

در دوره قبل از تغییر مالکیت 15 مشاهده حسابرس خود را تغییر داده‌اند ولی بعد از تغییر مالکیت این تعداد تغییر حسابرس به 27 عدد رسیده، یعنی تغییر حسابرس از 14% قبل تغییر مالکیت به 26% در بعد از تغییر مالکیت افزایش یافته است.

نگاره شماره ۲: نتایج آمار توصیفی متغیرهای دو ارزشی تحقیق

فرآواتی عدد		فرآواتی عدد ۱		دوره	کمیت آماری متغیر
درصد	تعداد	درصد	تعداد		
%۳۸	۳۰	%۶۲	۶۵	قبل	نوع حسابرس AUDIT
%۵۱	۵۳	%۴۹	۵۲	بعد	
%۸۶	۹۰	%۱۴	۱۵	قبل	تغییر حسابرس AUDITCH
%۷۴	۷۸	%۲۶	۲۷	بعد	

با توجه به آمار توصیفی متغیرهای تحقیق و همچنین با توجه به پیشینه تحقیق انتظار می‌رود مدل رگرسیونی و دیگر آزمون‌های آماری رابطه بین تغییر مالکیت (شامل میزان مالکیت) به عنوان متغیر مستقل و متغیرهای، اقلام تعهدی اختیاری به عنوان متغیر وابسته را تأثید نماید.

نگاره شماره ۳: نتایج آزمون فرضیه تحقیق

فرضیه ۲				فرضیه ۱				متغیر توضیحی
VIF	P - value	t آماره	β ضریب	VIF	P - value	t آماره	β ضریب	
-	-	-	-	۳,۷۲	۰,۰۰۰	-۸,۲۳	-۰,۱۷۸	OWNERSHIPCH تغییر مالکیت
۲,۳۴	۰,۱۲۰	-۴۹۶,۲	-۰,۴۳۰	-	-	-	-	OWNERSHIPCH٪ درصد تغییر مالکیت
۱,۳۲	۰,۰۲۳	۳,۰۹	۰,۰۱۸	۱,۴۸	۰,۱۳۰	۱,۶۵	۰,۱۲۳	تغییر حسابرس AUDITCH
۱,۹۸	۰,۳۸۰	۰,۴۷	۰,۱۹۲	۱,۲۶	۰,۳۶۵	۰,۷۶۲	-۰,۳۴۵	نوع حسابرس AUDIT
۱,۴۷	۰,۱۳۹	۱,۰۱	۰,۱۰۴	۱,۸۷	۰,۱۵۲	۱,۴۳۱	۰,۵۴۷	اهرم مالی LEV
۱,۸۲	۰,۰۹۱	-۱,۹۸	-۰,۰۱۲	۱,۵	۰,۰۱	۲,۸۸	۰,۰۵۹۴	ارزش بازار به ارزش دفتری
۱,۹۱	۰,۲۱۰	۰,۷۳۴	۰,۲۹۰	۱,۸۸	۰,۲۸	۱,۶۶	۰,۱۲۳	بارده دارایی‌ها ROA
۱,۱۱	۰,۰۴۴	۱,۰۱۲	۰,۲۵۱	۱,۱۸	۰,۲۱	۱,۲۳	۰,۰۰۴۲	اندازه شرکت Size
-	۰,۱۹۴	۱,۳۰۶	۰,۰۷۲۱	-	۰,۱۵۵	۱,۴۳۷	۰,۵۴۱	ضریب ثابت C
P=۰,۳۷ نتیجه، مدل تلفیقی		F=۱,۰۸		P=۰,۶۷۱ نتیجه، مدل تلفیقی		F=۰,۷۹۱		آزمون چاو، انتخاب بین مدل تلفیقی و اثرات ثابت
۱,۹۱	دوربین واتسون	۴,۶۵F=	۲,۱۱	دوربین واتسون	۸,۷۱			مقدار F فیشر
۰,۲۲۰	R ^۲ تعديل شده	P-value ۰,۰۰۰	۰,۳۱	R ^۲ تعديل شده	۰,۰۰۰			P-value

۲-۷ آمار استنباطی تحقیق

برای آزمون فرضیه‌های پژوهش از مدل شماره (۱) استفاده شده است. استفاده از مدل رگرسیونی منوط به محقق شدن مفروضاتی است که برای تائید آنها از آزمون‌های همخطی بین متغیرها (VIF) و دوربین واتسون استفاده شده است. همچنین نرمال بودن توضیع متغیر وابسته و خطاهای نیز به عنوان دیگر مفروضات کلاسیک رگرسیون بررسی و تائید شده است. نتایج آزمون برای فرضیه‌های تحقیق در نگاره شماره ۳ رائه شده است.

در نگاره فوق برای هر دو فرضیه شماره ۱ و ۲ با توجه به نتیجه آزمون چاو (بالا بودن مقدار P) از بین مدل تلفیقی و اثرات ثابت، مدل تلفیقی پذیرفته می‌شود، مقدار F بیانگر معنی داری کل هر دو مدل در سطح خطای ۱ درصد است. همچنین مقداره آماره دوربین واتسون به ترتیب برابر ۲,۱۱ و ۱,۹۱ برای هر دو فرضیه تحقیق می‌باشد که بین ۱,۵ تا ۲,۵ می‌باشد، و ناهمبستگی (استقلال) خطاهای را تائید می‌نماید. اگر مقدار VIF کوچک‌تر از ۵ باشد همخطی بین متغیرها وجود ندارد. مقدار آماره VIF برای هر دو فرضیه این تحقیق عددی بین ۱,۱۱ و ۳,۷۲ می‌باشد و کمتر از ۵ است، که مؤید نبود همخطی بین متغیرهای تحقیق است.

در مورد فرضیه اول، نتایج نشان می‌دهد رابطه منفی معنی داری بین تغییر مالکیت و اقلام تعهدی اختیاری وجود دارد (ضریب -۰,۱۷۸ و احتمال ۰,۰۰۰). این نتیجه مطابق با یافته‌های تحقیق است و فرضیه اول تحقیق را تائید می‌کند.

رابطه بین تغییر حسابرس و اقلام تعهدی اختیاری با P-value برابر ۰/۱۲۳ در سطح اطمینان ۹۵ درصد ۲۲ و همچنین رابطه بین نوع حسابرس و اقلام تعهدی اختیاری با ضریب بتای -۰,۳۴۵ و P-value برابر ۰/۳۶۵ معنی دار نیست. رابطه بین متغیر ارزش بازار به ارزش دفتری با ضریب ۰,۰۵۹ و مقدار آماره ۰,۰۱ معنادار می‌باشد. اهرم مالی، نرخ بازده دارایی، اندازه شرکت و نیز با میزان احتمال‌های ۰,۱۵۲، ۰,۲۸، ۰,۲۱ و ۰,۰۱ معنادار نمی‌باشند. R² تعدیل شده این مدل، ۳۱٪ می‌باشد و بیانگر آن است که متغیر تغییر مالکیت ۳۱٪ تغییرات اقلام تعهدی اختیاری را بیان می‌کند.

پس از برآش مدل رگرسیونی مرتبط با فرضیه دوم یافته‌های ذیل حاصل شده‌اند که به تفسیر هر کدام از آنها می‌پردازیم.

رابطه منفی معنی داری بین درصد تغییر مالکیت و اقلام تعهدی اختیاری وجود دارد (ضریب -۰,۰۰۰ و p- مقدار ۰,۱۲). علامت منفی به این معنی است که هرچه درصد تغییر مالکیت افزایش یابد اقلام تعهدی اختیاری کاهش پیدا می‌کند. به بیان دیگر تغییر مالکیت‌هایی که با کنترل واحد سرمایه پذیر همراه است (واگذاری بیش از ۵۰ درصد سهام شرکت) بیشتر منجر به کاهش اقلام تعهدی می‌گردد. این نتیجه نیز مطابق با تحقیقات قبلی است، برای مثال چان و همکاران (۲۰۰۷) در تحقیق خود دریافتند که کاهش در میزان مالکیت دولتی و افزایش سهامداران نهادی باعث افزایش کیفیت حسابرسی در بازار سهام چین گردیده است. همچنین، بوسمن و همکاران (۲۰۰۴) نیز در تحقیق خود دریافتند که هرچه مالکیت (سهم) دولت بیشتر باشد، شفافیت مالی ضعیفتر

می‌شود.

رابطه بین تغییر حسابرس و اقلام تعهدی اختیاری با ضریب $18\%, P-value = 0.023$ در سطح خطای ۵ درصد معنادار می‌باشد این موضوع می‌تواند به این دلیل باشد که حسابرس قبلی در سالهای پیاپی تصدی خود، کوششی برای انجام حسابرسی‌های با کیفیت نداشته است.

رابطه بین نوع حسابرس و اقلام تعهدی اختیاری با ضریب $19.2\%, P-value = 0.0380$ در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی دار نیست. اهرم مالی، نسبت ارزش بازار به دفتری و نرخ بازده دارایی نیز با میزان احتمال‌های $0.13, 0.09, 0.021, 0.044$ معنادار نمی‌باشند. متغیر اندازه شرکت با احتمال 0.004 با ضریب 0.251 در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار می‌باشد. ارتباط مثبت بین اندازه شرکت و سطح اقلام تعهدی اختیاری، مطابق با یافته‌های اگراوال و چندها (۲۰۰۵) می‌باشد. R^2 تعديل شده این مدل، 20% می‌باشد و بیانگر آن است که متغیرهای درصد تغییر مالکیت سایر متغیرهای کنترلی 20% تغییرات اقلام تعهدی اختیاری را بیان می‌کنند. متغیرهای کنترلی معنی دار نمی‌باشند اما، حضور متغیرهای کنترلی باعث تقویت رابطه بین درصد تغییر مالکیت و اقلام تعهدی اختیاری می‌گردد.

□-۸- بحث و نتیجه گیری

پژوهش پیش از مطالعات اولیه در زمینه تأثیر تغییر مالکیت (خصوصی سازی) بر کیفیت حسابرسی می‌باشد. نتیجه تحقیق حاصل از پژوهش، فرضیه اول را مبنی بر ارتباط مستقیم بین تغییر مالکیت شرکت‌های دولتی و کیفیت حسابرسی را مورد تأیید قرار می‌دهد. بدین معنا که هر چه شرکت‌ها به سمت خصوصی سازی پیش برond شاهد کاهش میزان اقلام تعهدی اختیاری هستیم که نشان از کیفیت بالای حسابرسی است، می‌باشیم. در واقع کیفیت حسابرسی در شرکت‌هایی که بیش از ۲۰ درصد آن توسط سازمان خصوصی سازی و از طرف بورس اوراق بهادار تهران و اگذار شده است در سطح بالاتری نسبت به قبل از آن قرار دارد. زیرا در شرکت‌های دولتی سطح کیفیت گزارشگری مالی محدود به قوانین و بخش نامه‌های تصویب شده از طرف مجلس شورای اسلامی و یا هیئت وزیران می‌باشد و شرکت‌های خصوصی شده تحت نظارت بیشتری توسط سهامداران عمدۀ شرکت و همچنین سرمایه‌گذاران و مالکان آن است. ولذا مدیریت واحد تجاری برای جلوگیری از برکناری به ارائه گزارشگری مالی باسطح کیفیت بالاتر اقدام می‌نماید.

همچنین نتیجه تحقیق حاکی از، رابطه معکوس و معنادار بین میزان تغییر مالکیت و اقلام تعهدی اختیاری می‌باشد. که فرضیه دوم تحقیق را مورد تأیید قرار می‌دهد. بدین معنا که افزایش میزان مالکیت انتقال یافته از طرف سازمان خصوصی سازی باعث کاهش اقلام تعهدی اختیاری که شاخصی برای کیفیت بالای حسابرسی است، می‌شود وجود این رابطه می‌تواند نشان از نظارت مؤثر در دوره بعد از واگذاری باشد. از طرفی معناداری این رابطه در سطح ضعیف می‌تواند نشان از سیاست‌های اشتباہ در روند واگذاری، عدم وجود نهادهای نظارتی که به نمایندگی از سهامداران پراکنده و جزء نظار بر عملکرد مدیران هستند، باشد.

رابطه مثبت و معنادار تغییر حسابرس با سطح اقلام تعهدی اختیاری می‌تواند دلایل متفاوتی داشته باشد یک دلیل ممکن برای افزایش سطح اقلام تعهدی اختیاری با تغییر حسابرس، عدم توافق مدیریت با حسابرس قبلی باشد. در این ارتباط باقرپور و همکاران (۲۰۱۴) دریافتند که حسابرسان زمانی که برخلاف نظر مدیریت

□ ۹- پیشنهادات مبتنی بر نتایج تحقیق

۱-۹- پیشنهادهای کاربردی

دولت با همکاری سازمان بورس اوراق بهادار و همچنین سازمان حسابرسی، مقررات و استانداردهایی را برای کنترل هر چه بهتر رفتار مدیریت شرکت‌های واگذار شده در انتخاب روش‌های متعدد حسابداری و مقررات دولتی که می‌تواند منجر به دستکاری و ارائه غیر واقعی سود شود، تدوین کنند.

به سازمان بورس اوراق بهادار تهران پیشنهاد می‌شود که علاوه بر شاخص سودآوری شرکت در تصمیم‌گیری‌های شورای عالی بورس (مانند تصمیم‌گیری در مورد نحوه ورود شرکت‌ها به بازار بورس) شاخص‌های دیگری نظیر معیارهای کیفیت حسابرسی از جمله سطح اقلام تعهدی اختیاری را نیز در نظر بگیرد. زیرا، سود همواره در معرض دستکاری و تحریف قرار می‌گیرد.

۲-۹- پیشنهادات برای تحقیقات آتی

با توجه به نتایج پژوهش حاضر، پیشنهادهای ذیل برای پژوهش‌های آتی ضروری به نظر می‌رسد: به دلیل اهمیت سیاست‌های کلی اصل ۴۴ پیشنهاد می‌گردد در تحقیقات دیگر، وضعیت اشتغال و بهره‌وری منابع انسانی و سرمایه شرکت‌ها بعد از واگذاری بررسی شود. تکرار این پژوهش با استفاده از سایر معیارهای کیفیت حسابرسی نظیر تخصص صنعت حسابرس، اندازه حسابرس، تغییر حسابرس و... بررسی وجود رابطه غیر خطی بین تغییر مالکیت و معیارهای کیفیت حسابرسی.

□ فهرست منابع

- ۱- بزرگ اصل، موسی؛ غفارپور، فرشید. (۱۳۹۱). «مقایسه الگوهای پیش‌بینی اقلام تعهدی برای تشخیص مدیریت سود». پژوهش‌های کاربردی در گزارشگری مالی. شماره ۱. صص ۴۹-۲۸.
- ۲- احمد فلاحتی، نیکو. (۱۳۹۳). «کیفیت سود در قبل و بعد از خصوصی سازی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران». پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه ساری.
- ۳- مجتبه‌زاده ویدا و آفایی پروین، (۱۳۸۳). «عوامل مؤثر بر کیفیت حسابرسی مستقل از دیدگاه حسابرسان مستقل و استفاده کنندگان»، بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، شماره ۳۸، صص ۷۶-۵۳.
- ۴- مجتبه‌زاده، ویدا و اثنی عشری، حمیده. (۱۳۹۱). «رابطه کیفیت سود با نظام راهبری شرکتی و اصلاح قوانین و مقررات در شرکت‌های دولتی واگذار شده از طریق خصوصی سازی». تحقیقات حسابداری و حسابرسی، شماره ۱۵، صص ۴۲-۵۹.

1.Agrawal, A and Chandha, S. (2005) "Corporate governance and accounting scandals", SSRN Working Papers Series.

2.Asbaugh, H., LaFond, R. and Mayhew, B. (2003), "Do non-audit services compromise audit independence? Further Evidence", Accounting Review 78, 611–639

- 3.Azibi, J., Tondeur, H. and Rajhi, M., (2010). "Auditor choice and institutional investor characteristics after the Enron scandal in the French context", Crises et nouvelles problématiques de la Valeur, Nice: France. 53. 89–103.
- 4.Bagherpour, M; Monroe, G.S; and Shailer, G. (2014). " Government and managerial influence on auditor switching under partial privatization ", J. Account. Public Policy.
- 5.Burgstahler, D. C.; Hail, L. & Leuz, C. (2006). "The Importance of Reporting Incentives: Earnings Management in European Private and Public Firms", The Accounting Review, Vol. 81, No. 5, 983–1016.
- 6.Bushman, R., Piotroski, J. Smith, A., 2004. What determines corporate transparency? Journal of Accounting Research 42, 207-252.
- 7.Challen,Auliffi Ermian& Siregar, Sylvia Veronica (2012). "Audit Quality on Earnings Management and Firm value". Finance and Banking Journal, Vol. 14 No. 1,pp.30-43
- 8.Chan, K. Hung. Lin, Kenny Z and Zhang Fang(2007)." On the Association between Changes in Corporate Ownership and Changes in Auditor Quality in a Transitional Economy" Journal of International Accounting Research. Vol. 6, No. 1,pp. 19–36
- 9.Davidson, R. A. and D. Neu. (1993). A note on the association between audit firm size and audit quality. Contemporary Accounting Research (Spring): 479–488.
- 10.DeAngelo, L.E. (1981a). "Auditor Size and Audit Quality", Journal of Accounting and Economics. Vol. 3, No. 3, 183-199.
- 11.Gomez, X.; Okumura, M., and Kunimura, M. (2000)." Discretionary accrual models and the accounting process". Kobe Economic & Business Review,45: pp.103-135.
- 12.Guedhami, O. and J. A. Pittman. (2006). "Ownership concentration in privatized firms: The role of disclosure standards, auditor choice, and auditing infrastructure." Journal of Accounting Research 44:pp 889-929.
- 13.Guedhami, Omrane, Jeffrey A. Pittman, Walid Saffar. (2009)."Auditor Choice in Privatized Firms: Empirical Evidence on the Role of State and Foreign Owners". Journal of Accounting and Economics, Volume 48, Issues 2–3, Pages 151-171.
- 14.Hanwen, Chen, Jeff, Z. Chen, Gerald, Lobo and Yanyan, Wang. (2008). "Effects of Audit Quality on Cost of Equity Capital and Earnings Management:

- Evidence from China". Vol. 22No. 1,pp.20-33.
- 15.Jensen, M.C., and Meckling W.H., (1976). "Theory of the firm: managerial behavior, agency costs and ownership structure", Journal of Financial Economics (October): 305- 360.
- 16.Krishnamurthy, S., J. Zhou, and N. Zhou. (2002). Auditor reputation, auditor independence and the stock market reaction to Andersen's clients SSRN Working paper.
17. Krishnan, J. and P.C. Scheuer (2000) "The Differentiation of Quality Among Auditors: Evidence from the Not – for – Profit Sector Auditing", A Journal of Practice and Theory, Vol. 19, No.2, pp. 9-14.
- 18.Liu,Li. Subramaniam, Nava. (2013)." Government ownership, audit firm size and audit pricing: Evidence from China / J. Account. Public Policy.NO.32. PP 161–175
- 19.Mahdavi, Gh., Monfared Maharlouie, M., Ebrahimi, F.and Sarikhani, M., (2011)." The Impact of Corporate Governance on Auditor Choice", International Research Journal of Finance and Economics, ISSN 1450-2887 Issue 68
- 20.Palmrose Z., (1988). "An analysis of auditor litigation and audit service quality", The Accounting Review (January):55-73.
- 21.Romanus, R.N., Maher, J., and Fleming, J. (2008), "Auditor industry specialization, auditor changes, and accounting restatements", Accounting Horizons, Vol. 22, pp. 389-413.
- 22.Titman, S, and B. Trueman, 1986, "Information Quality and the Valuation of New Issues", Journal of Accountig and Economics,Vol. 5, No. 2, pp. 159-172.
- 23.Ung D. (2009). "Earnings Management Surrounding CEO changes in the Netherlands", Master Thesis, Erasmus University Rotterdam, Erasmus School of Economics. Vol. 14 No. 1,pp.30-43
- 24.Wang Qian, Wong.T.J and Lijun Xia. (2008). State ownership, the institutional environment, and auditor choice: Evidence from China. Journal of Accounting and Economics: 1-23.
- 25.Watts, R., and J. L. Zimmerman. (1986). Positive accounting theory Prentice Hall. Englewood Cliffs (NJ).
- 26.Zureigat, Q. M(2011)." The Effect of Ownership Structure on Audit Quality: Evidence from Jordan" International Journal of Business and Social Science, Vol. 2 No. 10; June 2011,pp 38-47.